

בית משפט השלום בראשון לציון

חדל"פ 37156-04-20 הלוי נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת דר להב

המבקש:

(היחיד)

נגד

משיבים

1. ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב
2. ביטון (נושה)
3. אסנת עמיאל (נאמנת)

פסק דין - צו שיקום כלכלי

רקע

1. לבקשת היחיד, ניתן בעניינו צו לפתיחת הליכים ביום 14.5.2020. היחיד יליד 1965 ולו שני ילדים בגירים, משתי נשים שונות, מהן התגרש.
2. לנאמן הוגשו חמש תביעות חוב בסך כולל של 726,427 ש"ח, מתוכם סך של 579,046 ש"ח לטובת הגרושה הגב' ביטון, בגין חוב מזונות עבור בתו, ילידת 1996; וכן סך של 120,000 ש"ח לטובת הגרושה הגב' רחל, אף הוא בגין חוב מזונות עבור בנו, יליד 2003 (סה"כ חוב מזונות בסך 699,046 ש"ח, ויתר החובות עומדים על סך של 27,381 ש"ח).
3. היחיד הוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי כנעדר כושר עבודה בשיעור 100%, הוא מתקיים מקצבת נכות ונעדר נכסים. לדבריו, הוא מתגורר בקהילה שיקומית ומטופל במרפאה פסיכיאטרית, עקב אבחון כלוקה בסכיזופרניה פרנואידית.
4. ביום 9.11.2020 הגישה הגב' ביטון בקשה לביטול הצו לפתיחת הליכים, תוך שטענה כי עצם מתן הצו פוגע בה פגיעה אנושה. טענותיה נדונו בדיון ביום 21.2.2021 ובסופו קבע כבוד השופט ג' לובינסקי-זיו כי הבקשה נמחקה תוך שהמבקשת שומרת על מלוא טענותיה שאותן תוכל להעלות בהמשך הדרך, ככל שתמצא לנכון.
5. ביום 27.10.2021 הגיש היחיד בקשה למתן פטור מחוב מזונות העבר, זאת על רקע מצבו הרפואי ונסיבות חייו. גב' ביטון הגישה תגובה ובה התנגדה למבוקש. בהחלטה מיום 29.10.2021 הורה כבוד השופט לובינסקי-זיו כי הסוגיה תידון במסגרת הדיון בצו לשיקום כלכלי.

בית משפט השלום בראשון לציון

חדל"פ 37156-04-20 הלוי נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב ואח'

תיק חיצוני:

6. עוד יצוין כי הליך פשיטת רגל קודם בעניינו של החייב בוטל ביום 13.8.2018 על יסוד מספר טעמים: עצם יצירת חוב מזונות כל כך גבוה יוצר חזקה של חוסר תום לב ביצירת החובות; ממסמכים שהגיש החייב עולה כי הכנסתו כמעט כפולה מזו שדווחה בדו"ח המסכם; לא התקבל הסברו של החייב לכך שאינו פועל למיצוי יכולת השתכרותו. מסקנתו של בית המשפט הייתה כי כל מטרת ההליך היא להתחמק מתשלום חובות ולא לפעול כפי חובתו של חייב בפשיטת רגל, למקסם את ההחזר לקופה (פשי"ר (מח' ב"ש) 11584-12-16 הלוי נ' הכונס הרשמי (13.9.2018)).

7. באת-כוח הממונה על חדלות פירעון (שמשמשת גם נאמנת במקרה דנן) הגישה ביום 7.7.2022 את הצעתה לצו שיקום כלכלי, ובסופה המלצה על ביטול הצו לפתיחת ההליכים, זאת בשל חובות נכבדים שאינם בני הפטר ובהיעדר נכסים כלשהם שיש במימושם להביא ערך כלכלי משמעותי לקופת הנשייה.

8. דיון בצו לשיקום כלכלי התקיים לפניי ביום 13.7.2022. לדיון התייצבו ב"כ הממונה ; ב"כ היחיד ; גב' ביטון ובא כוחה ; היחיד התייצב לדיון באיחור בליווי מר ; מעמותת "מרפא לנפש" (ר' עמ' 7 לפרוטוקול, ש' 19).

טענות הצדדים

9. בדיון הדגישה באת כוח היחיד כי מדובר באדם הסובל ממחלת נפש קשה ביותר (סכיזופרניה), שממנה אין החלמה ושיקום, וכי הוא מתגורר בהוסטל השייך למדינה ומלווה על ידי עמותה. אין ליחיד כל נכסים. לטענתה, גם אי תשלום חוב המזונות נבע ממחלתו של היחיד. עוד נטען, כי לגב' ביטון לא תהיה כל תועלת מביטול הצו, למעט השבעת תחושת הנקם. לדבריה, מצבו הרפואי של היחיד מגובה במסמכים רפואיים וגם מצבו הסוציאלי מגובה בתסקירי סעד.

10. ב"כ הממונה התנגד למתן הפטר מחוב המזונות, זאת נוכח אופן יצירת החוב, בחוסר תום לב, שכן באי תשלום מזונות יש כשל מוסרי-חברתי. עוד הוסיף, כי כאשר אין במתן צו ההפטר כדי לסייע במניעת חדלות הפירעון, יש מקום לבטל את ההליך.

11. ב"כ גב' ביטון טען כי כל טענותיו של היחיד אינן מגובות, וכי אין מדובר בהליך שמתאים ליחיד דנן, שכל מטרתו היא לא לשלם את חוב המזונות. גם גב' ביטון עצמה דיברה ארוכות בדיון. לדבריה מדובר ביחיד שמשטה בכולם, הוא עובד "בשחור", והצליח במשך שנים להתחמק מצווי מעצר ומהליכי גבייה. עוד ציינה כי לאורך שנים התנכר לבתו ומעולם לא שילם לה מזונות. עוד נטען, כי למשפחתו של היחיד נכסי מקרקעין בעלי ערך רב שהוא צפוי לקבל.

בית משפט השלום בראשון לציון

חדל"פ 20-04-37156 הלוי נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב ואח'

תיק חיצוני:

המסגרת הנורמטיבית

12. סעיף 175(א) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018 ("החוק") קובע כי ההפטר לא יחול על "חוב מזונות שהחבות בו היא לפי פסק דין" (ס"ק (3)). סעיף 175(ב) לחוק מוסיף וקובע, כי "על אף האמור בסעיף קטן (א), בית המשפט רשאי, **בנסיבות חריגות המצדיקות זאת**, להורות כי ההפטר יחול על חובות עבר המפורטים להלן, כולם או חלקם, ורשאי הוא להתנות החלת הפטר כאמור בתנאים". החרג האמור חל גם על חוב מזונות.

13. בעניין זה, נאמר בדברי ההסבר לחוק, כדלקמן (ה"ח הממשלה תשע"ו מס' 1027 עמ' 604, 692-691):

"מתן ההפטר נועד לאפשר ליחיד לצאת לדרך חדשה. זאת אף במחיר של פגיעה בזכותם של הנושים. ואולם קיימים חובות שהאינטרס בתשלומם גובר על האינטרס שבמתן אפשרות ליחיד לצאת לדרך חדשה. חובות אלה הם חובות שבבסיסם עומדים שיקולים ערכיים אחרים המצדיקים את שימורם לאחר ההפטר גם במחיר הפגיעה ביכולת השיקום של היחיד. לעניין חוב מזונות, מוצע לאפשר לבית המשפט לקבוע כי ההפטר יחול גם על חוב המזונות במקרים המתאימים ולהתנות זאת בתנאים. סייג זה קיים גם לפי פקודת פשיטת הרגל, ובית המשפט עושה בו שימוש זהיר, במקרים המתאימים".

14. פסק הדין הידוע בעניין זה ניתן על ידי בית המשפט העליון בע"א 6456/13 **ישעיהו נ' גמזו** (3.5.2015) ("**עניין ישעיהו**"), בעניין פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ס-1980, אולם עקרונותיו ממשיכים לחול גם כיום (ע"א 3746/21 **סנדרוסי נ' עו"ד דרור שלו - נאמן לנכסי החייב** (8.7.2021), פס' 9 ("**עניין סנדרוסי**")). בעניין **ישעיהו**, ניתן הפטר מחוב מזונות בגובה של כ-3 מיליון ש"ח על ידי בית המשפט של פשיטת רגל, וזאת בשים לב לנסיבותיו הייחודיות של החייב: גילו המתקדם (בן למעלה מ-70 שנים); הימשכות הליך פשיטת הרגל למעלה מ-12 שנים; מצבו הרפואי הלקוי; והעובדה כי אין טענה לפיה יש לו נכסים אשר לא מומשו או כי צפוי שינוי ביכולתו לפרוע את חובותיו בעתיד. למול אלה, הביא בית המשפט בחשבון את מצבן ה"שפיר" של האם ובתה ואת העובדה שגבו סכומים ניכרים מתוך חוב המזונות, תוך שהדגיש כי מדובר בתוצאה חריגה הנובעת מהשיקולים שפורטו, וכי אין בה כדי לכרסם בעיקרון הכללי שלפיו ככלל לא יוענק הפטר מחוב מזונות. בית המשפט העליון דחה את הערעור על פסק הדין, תוך שציין כי "ההפטר האמור אין בו בשום אופן משום מתן הכשר להתנהגותו של המשיב 1 ומקובלת עלי בהקשר זה טענת המערערות כי התנהלותו הבעייתית של המשיב 1 בפרשה הנדונה, ראויה לכל גינוי".

בית משפט השלום בראשון לציון

חדל"פ 37156-04-20 הלוי נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב ואח'

תיק חיצוני:

15. עוד הוסיף בית המשפט העליון בע"א 2837/17 ברדה נ' כונס נכסים הרשמי (6.6.2018):

"בית משפט זה קבע כי הכללת חוב מזונות במסגרת הליכי הפטר תתאפשר
בנסיבות חריגות בלבד... זאת, נוכח ה"כשל המוסרי" הדבק בהתנהלות של
החייב, בשל העובדה כי מדובר ב"חוב חברתי-סוציאלי", שנוצר בשל הפרת
המחויבות האישית של החייב לדאוג לכלכלת מי שהוא חב במזונותיהם...
עמדה זו באה לידי ביטוי גם בקביעה שניתן לכלול בצו הפטר חוב בגין מזונות
עבר בלבד".

16. יפים לעניין זה גם הדברים שנאמרו בעניין סנדרוסי (פס' 8):

"הכלל הוא כי חוב מזונות לא יכנס בגדר צו הפטר. זאת, שכן עניינו של נושה
הזכאי לקבלת כספי חוב מזונות מן החייב איננו שקול בהכרח לעניינם של
"נושים פיננסיים" אחרים. מדובר בנושה שהוא למעשה "קורבן הכשל
המוסרי" שדבק בהתנהלותו של החייב, אשר הפר את חובתו האישית כלפי
הסמוכים על שולחנו בהיבטים של הדין האיש, צו המחוקק וצווי בתי
המשפט. לא בכדי אפוא נהנה הזכאי למזונות מן החייב לעדיפות (דין קדימה)
בחלוקת דיבידנד מקופת פשיטת הרגל. הדין מחייב התחשבות מיוחדת בנושה
המחזיק בחוב אישי בעל מאפיינים חברתיים-סוציאליים כלפי החייב, אף אם
משמעות הדבר היא סטייה מסוימת מעיקרון השוויון בין הנושים שהוא אחד
העקרונות המרכזיים העומדים בבסיס הליך פשיטת הרגל... לפיכך אפוא,
הכלל הוא כי צו הפטר לא יחול על חוב שניתן לפי פסק דין בתובענת מזונות,
אם כי הוראה זו כפופה לחריג על פיו לבית המשפט נתונה סמכות להעניק
הפטר גם בגין חוב מסוג זה... על רקע חשיבותו החברתית של מוסד המזונות,
החריג הקבוע בסעיף 69(א)(3) לפקודה מיושם בפסיקה במשורה ובמקרים
חריגים בלבד שבהם שוכנע בית המשפט כי החייב נהג בתום לב ומצבו אינו
בעל אופק משופר – בין מבחינה כלכלית, לרבות היעדרם של נכסים בבעלותו
ומיצוי יכולת ההשתכרות שלו; בין מבחינת בריאותו הלקויה וגילו המתקדם;
בין עקב הימשכות ההליכים בעניינו לאורך שנים רבות; בין לנוכח פגיעה
בזכותו לקיום מינימלי בכבוד; ולרוב – מכל הבחינות הללו גם יחד".

17. בע"א 5628/14 סלימאן נ' סלימאן (26.9.2016) נפרשה רשימת השיקולים שאותה על בית

המשפט לשקול בטרם יכריע בבקשה למתן הפטר מחוב מזונות, תוך שהודגש כי אין מדובר

ברשימה סגורה, וכל מקרה יידון על פי נסיבותיו הפרטניות. כמו כן, הוטעם כי **בראש הרשימה**

נמנה תום ליבו של החייב בתקופה שבטרם הגשת הבקשה לפשיטת רגל:

"כושר הפירעון הנוכחי של החייב, ועד כמה הוא צפוי להשתנות בעתיד; קיומם
של נכסים בבעלותו; גילו ומצבו בריאותו; מצבו האיש והמשפחתי; נסיבות
היווצרות החוב; אם המדובר בחוב לעבר בלבד, או בחוב שוטף שממשיך
להיצבר; חלוקת הזמן מעת יצירת החוב, בשים לב לשאלת 'תרומתו' של החייב
להתמשכות ההליכים בעניינו, כדי למנוע מצב שבו יעדיף חייב להשתמט
מתשלום במשך זמן ממושך, על מנת שבסופו של יום יופטר ממנו; אם החייב

בית משפט השלום בראשון לציון

חדל"פ 37156-04-20 הלוי נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב ואח'

תיק חיצוני.

עשה מאמצים לפרוע את החוב מיוזמתו, או שמא החוב נפרע במקצתו רק בעקבות הליכים שנקטו הזכאים; אם החייב עודנו חב בסיפוק צרכי המחיה השוטפים של הזכאים למזונות, ובפרט קטינים, לעומת מצב שבו החוב נוגע לעבר הרחוק, שאז חוב המזונות הפסוק מאבד מאופיו המקורי ומתקרב יותר במהותו לחוב כספי רגיל; מצבם הכלכלי הנוכחי של הזכאים למזונות; האם תיפגע זכותם של החייב או של הזכאים לקיום מינימלי בכבוד; אם החייב מיצה את האפשרויות העומדות לרשותו בגדרי הליכי ההוצאה לפועל, ואם יהיה באלה כדי להביא תועלת ממשית לנושים; עמדותיהם של בעלי התפקידים בהליך פשיטת הרגל".

מן הכלל אל הפרט

18. ענייננו מעורר דילמה לא פשוטה.

19. מדובר ביחיד בן כ-57 שנים, אשר סובל מבעיות נפשיות חמורות, לרבות סכיזופרניה שאובחנה בשנת 2017 (בהתאם למסמכים שצורפו), וכן מבעיות רפואיות נוספות, לרבות בעיות נפשיות שהחלו לפני שנים רבות, שבעטיין לא הצליח להחזיק מעמד בכל מקום עבודה (כך נטען). הוא מוכר כבעל אובדן כושר עבודה בשיעור 100% החל מיום 1.3.2019 ומתקיים מקצבת נכות חודשית של המוסד לביטוח לאומי בסך כ-3,312 ש"ח ומשכר של כמה מאות שקלים במסגרת שיקומית במפעל מוגן. היחיד מקבל שירות דיור מוגן ב"גשר לקהילה" החל מינואר 2021. יצוין, כי היחיד צירף לבקשתו "דוח פסיכוסוציאלי" מיום 18.10.2021 שבו נכתב כי היחיד "מביע חרדה וחשש שבית-משפט יבטל את חדלון פירעון, בשל חוב דמי מזונות ואי יכולתו לתשלום החוב. הורדה מקצבת נכות לא תאפשר לו כדי מחייה והוא יחזור להיות חסר בית. בשל מצבו הנפשי, קיים חשש לא יוכל להתמודד עם ביטול חדלות פירעון ויבצע מעשה אובדני". כמו כן, לקראת הדיון צורף דו"ח סוציאלי נוסף, מיום 13.6.2022, שבו נכתב כי היחיד "משתכר מ'דמי שיקום' נמוכים מטעם המפעל המוגן ומקבל קצבת נכות מהביטוח הלאומי. ברם, הכנסותיו אינם מספקים לכיסוי הוצאותיו המרובות על שכר דירה, מים וחשמל ורכישת מזון ותרופות... הורדת סכומי כסף מהקצבה החודשית עלולה לעכב את תהליך שיקומו ולדרדר את מצבו הנפשי".

20. מנגד, אין חולק כי מדובר במי שהשתמט מתשלום חוב מזונות (בעיקר חוב המזונות של בתו), במשך זמן ממושך, ולא עשה כל מאמץ לפרוע את החוב מיוזמתו. בהליך פשיטת הרגל הקודם בעניינו של היחיד נקבע כי "עצם יצירת חוב מזונות כל כך גבוה יוצר חזקה של חוסר תום לב ביצירת חובות". לפי הנטען, היחיד התנכר לבתו במשך שנים, בעוד גב' ביטון מספקת את כל צרכיה. כיום בתו בת 26, קרי, מדובר בחוב עבר. גב' ביטון נקטה לאורך שנים הליכי גבייה נגד היחיד, אולם לדבריה "עד היום הוא לא שילם שקל" (עמ' 6 לפרוטוקול, ש' 16), דהיינו מעולם

בית משפט השלום בראשון לציון

חדל"פ 37156-04-20 הלוי נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב ואח'

תיק חיצוני:

- 1 לא עלה בידיה לגבות דבר בגין חוב המזונות (לדבריה, נוכח התנהלותו המתוחכמת של היחיד,
- 2 שהצליח להתחמק בכל הזדמנות ובדרכים שונות).
- 3
- 4 21. לפי האמור בדו"ח הממונה, "היחיד נעדר נכסים וזכויות כלשהם כעולה מאישור מיסוי
- 5 המקרקעין ומדו"ח המסלקה הפנסיונית אשר צורפו לתיק. על פניו נראה שליחיד אין אופק
- 6 תעסוקתי". עם זאת, הממונה מתנגד למתן הפטר על חוב המזונות, נוכח העובדה שהיחיד "אינו
- 7 עומד באופן מובהק בתנאים הקשיחים שנקבעו בפסיקה להחלת הפטר על חוב מזונות" ובשים
- 8 לב לחוסר תום הלב ביצירת החוב.
- 9
- 10 22. לאחר ששקלתי את השיקולים מזה ומזה, הגעתי למסקנה כי מדובר באחד מאותם מקרים
- 11 חריגים שבהם ראוי ליתן הפטר מחוב המזונות. מחלת הנפש שבה לוקה היחיד (המגובה
- 12 במסמכים רפואיים) היא מהקשות ביותר, ואין ממנה מרפא. ליחיד אין כל נכסים, כך על פי
- 13 ממצאי הנאמנת. הוא משתכר מקצבת נכות וממשכורת צנועה מהמפעל השיקומי שבו הוא
- 14 מועסק. על פי הנתונים שהוצגו, גם לו תמשיך גב' ביטון בהליכי גבייה של חוב המזונות, לא
- 15 תהיה בכך כל תוחלת, כפי שלא ראתה מהליכים אלה תוצאה כלשהי לאורך שנים רבות. מצבו
- 16 הנפשי של היחיד והיעדר תוחלת כלשהי להליכי הגבייה בשים לב למצבו הכלכלי, מטים את
- 17 הכף, במקרה דנן, לטובת מתן הפטר מחוב המזונות. ודוק, אין לראות בכך משום "פרס" על
- 18 התחמקותו רבת השנים של היחיד מתשלום מזונות לילדיו, שאין כל ספק כי יש לגנותה, אלא
- 19 אך הכרה במציאות הנוכחית העגומה של מצבו הנפשי והכלכלי, שבעקבותיה מן הראוי ליתן לו
- 20 הפטר, גם בגין חוב המזונות. הצטברות הנסיבות הבריאותיות, הכלכליות והסוציאליות –
- 21 מצדיקה, במקרה דנן, את הצעד החריג של מתן הפטר, גם למי שדבק פגם מוסרי-חברתי
- 22 בהתנהלותו.
- 23
- 24 בצד זאת, על מנת "לאזן" את התוצאה של מתן הפטר לאלתר למי שהתנהלותו לאורך שנים
- 25 הייתה בלתי ראויה, ראיתי להאריך את התקופה המנויה בסעיף 167(ג), כך שזו תעמוד על שש
- 26 שנים (פי שניים מהתקופה הנקובה בחוק).
- 27
- 28 23. נוכח כל האמור לעיל, ניתן ליחיד הפטר לאלתר. הוראת סעיף 167(ג) לחוק תחול, כך שנכסים
- 29 אשר יתקבלו על ידי היחיד במהלך פרק זמן של שש שנים מהיום – יוקנו לקופה, וזאת בכפוף
- 30 למגבלות הקבועות בדין בעניין זה.
- 31
- 32 אישור על מתן הפטר יינתן על ידי הממונה.
- 33
- 34

בית משפט השלום בראשון לציון

חדל"פ 37156-04-20 הלוי נ' ממונה על חדלות פירעון – מחוז תל אביב ואח'

תיק חיצוני:

1

2

המזכירות תסגור את התיק.

3

4

5

6

7

ניתן היום, כ"ד תמוז תשפ"ב, 23 יולי 2022, בהעדר הצדדים.

8

דר להב

9

דר להב, שופטת

10

